

МОРЕПЛАВАНЕТО Е ПОКАЗАТЕЛЪ
ЗА БЛАГОСЪСТОЯНИЕТО НА НАРОДА

ВЕСТНИКЪТЪ
Е БЕЗПЛАТЕНЪ

НАРОДИТЪ ИМАТЪ НУЖДА ОТЪ МОРЕ,
КАКТО ХОРАТА ОТЪ ВЪЗДУХА.

ДЪРЖАВА САМО СЪ АРМИЯ
ИМА ЕДИНЪ ЮМРУКЪ;
ДЪРЖАВА СЪ АРМИЯ
И ФЛОТЪ — ГИ ИМА ДВА!

МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ

ДВУСЪДМИЧНИКЪ ЗА МОРИКА ПРОСВЕТА И ОБНОВА

ДЪКОВОДИ РЕДАКЦИОНЕНЪ КОМИТЕТЪ.

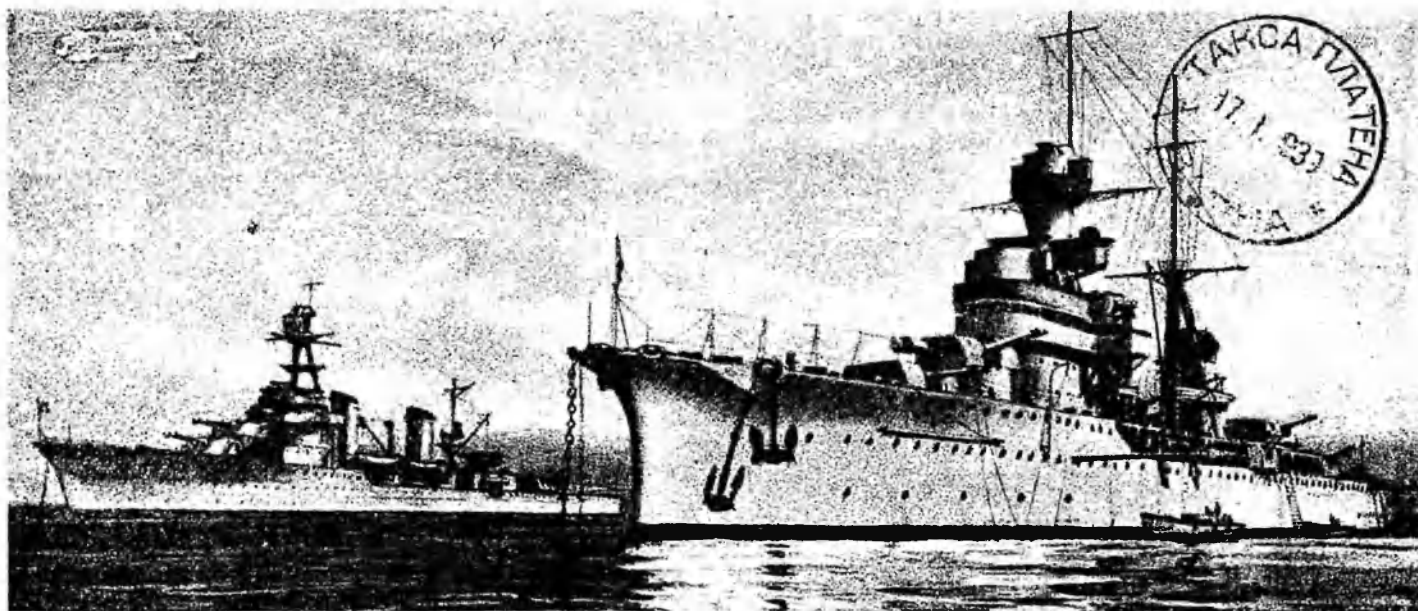

Година V.

Варна, 15 януари 1939 год.

Брой 105.

Не чакай да създавашъ флотъ, когато те нападнатъ, защото не се копае
кладенецъ, когато ожаднѣешъ.

ФРАНЦУСКИЯТЪ КРЪСТОСВАЧЪ „LA GALISSONNIERE“.
Построенъ въ 1933 год. Дължина 180, ширина 17.5, газене 5
метра; водоизмѣстване 7,600 тона, скоростъ 31 мили; въоръже-
ние: 9—155 мм., 8—90 мм. орджия; 4—550 мм. торпеда
трѣби и 2 водосамолета.

ИТАЛИАНСКИЯТЪ КРЪСТОСВАЧЪ „ARMANDO DIAZ“.
Построенъ въ 1930 год. Дължина 169.3, ширина 15.5, газене
4.4 метра; водоизмѣстване 5080 тона; скоростъ 37 мили; въо-
ръжение: 8—152 мм., 6—109 мм.; 6—40 мм. орджия; 4 кар-
течници и 4—533 мм. торпедни трѣби.

МОРЕТО И ДУНАВА СЪ
НЕИЗЧЕРПАЕМИ БОГАТСТВА.

ДЪРЖАВА БЕЗЪ МОРЕ,
КЪЩА БЕЗЪ ПРОЗОРЕЦЪ.

КОЛОНА ЗА ЧЕТЦИТЪ

На С. Вапцаровъ, Свиленградъ, по въпроса за назначение, на права и действие на заградните мини.

(Продължение отъ брой 104).

Голѣмитѣ морски държави притежаватъ различни по устройство, действие и предназначение заградни мини, които се усъвършенстватъ непрекъснато и представляватъ тайна за другитѣ държави.

Съществуватъ антенни, торпедни, морегледни, рѣчни и др. мини, чиито взриваване почива на общопознатитѣ принципи: чрезъ ударъ и посредствомъ електричество.

Торпедната мина е галваноударна, има цилиндрична форма и изпъкнало горно дъно. Нарича се торпедна, защото се хвърля въ водата чрезъ изстрелване, посредствомъ торпедни тръби, по подобие на торпедата.

Върху горното си дъно притежава пет оловни рога.

Морегледната мина е свободно плаваща ударна такава, която има формата на цилиндъръ.

Въ горния си край мината е снабдена съ тръба, която прилича на морегледа на подводникъ.

Тая мина се използва за действие срещу лекитѣ и бързоходни неприятелски сили, които, примамени отъ нейния морегледъ и мислейки, че това е подводникъ се нахвърлятъ съ голѣма скоростъ за да го ударятъ и прерѣжатъ, се взриваватъ на мина-та и потъватъ.

Морегледната мина е направена така, че следъ известно време да се напълни съ вода и потъне.

Така описанитѣ накратко мини се поставятъ въ единъ или нѣколко реда, или разпръснати на групи като образуватъ минни загради съ които се преграждатъ воднитѣ райони въ морето, въ нашитѣ води или покрай неприятелскитѣ брѣгове и представляватъ голѣмо препятствие за корабитѣ на врага.

Миннитѣ загради, въ зависимостъ отъ газенето (потъването) на неприятелскитѣ кораби се поставятъ на различни дълбочини подъ водната повърхностъ.

Така, срещу лекитѣ, малкогазеши кораби, минитѣ се поставятъ на 2—3 метра подъ повърхността на водата; срещу линейнитѣ кораби и голѣмитѣ търговски такива на 5 до 9 метра, а срещу подводницитѣ отъ 5 до 75 метра подъ водната повърхностъ.

Съ тия кратки данни относно заграднитѣ мини вѣрваме, че любопитството на С. Вапцаровъ е напълно задоволено.

КАЛЕНДАРЪ НА „МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ“

На 3 януари 1915 год. рускиятъ черноморски флотъ, подъ командването на адмиралъ Ебергартъ, започналъ блокадата на анадоиското крайбрежие и подържане фланга на руската Кавказка армия настѣпваща въ Мала Азия.

Съ подържане на блокадата се прекъсналъ важниятъ морски пътъ отъ Черноморскитѣ пристанища на Турция съ Цариградъ, по който се доставяли каменни въглища и др. материали за отоманската столица, а пристанищата и войскитѣ въ Анадола се снабдявали съ хранителни и бойни припаси. Подвозътъ на тия материали и припаси е билъ отъ голѣмо значение, както за турското население, така и за действащитѣ по бойнитѣ фронтове войски и затова неговото затрудняване не закъсняло да окаже своето влияние въ следващитѣ събития.

— На 6 януари 1916 г. на поставеното отъ нѣмския спомагателенъ кръстосвачъ „Мьове“ минно заграждане край брѣговетѣ на северна Шотландия се натъкналъ и взривалъ английскитѣ линейни корабъ „Кралъ Едуардъ II“ и следъ кратко време потъналъ. Обслужата му била спасена.

— На 8 януари 1916 год. австроунгарскитѣ флотъ въ съставъ: бронирани корабъ „Будапеща“, „Кайзеръ Карлъ II“ и „Кайзеръ Францъ Иосифъ I“, 2 кръстосвача и множество торпедоносци бомбардирани откъмъ море крепостта Ловченъ въ Черна Гора, и указвайки съдействие на своята сухопътна армия спомогнали за превземането на крепостта, надъ която на 10 януари с.г. били издигнати знамената на съюзницитѣ.

— На 8 януари 1916 год., италианскитѣ спомагателенъ кръстосвачъ „Чита ди Палермо“ се натъкналъ на поставеното отъ нѣмския подводникъ „У Ц 14“ предъ Бриндизи минно заграждане и потъналъ въ кратко време.

— На 10 януари 1916 год. съглашенскитѣ войски напуснали окончателно Галиполския полуостровъ, което се счита за край на Дарданелската операция, въ която били убити и ранени около 200,000 англичани и 100,000 французи.

— На 10 януари 1916 год. францускиятъ брониранъ кръстосвачъ „Жана д'Аркъ“ бомбардиралъ успѣшно и разрушилъ намиращитѣ се край Яфа въ Палестина германски фабрики съоръжения на сдружението Вагнеръ.

ПОЩА

Редакцията благодарни за следнитѣ получени дарения:

1. Отъ Параходна агенция „Братя Зола“—Варна 200 лв.
2. Полковникъ о. з. Стефановъ, Разградъ 100 лв.
3. Никола Р. Филиповъ, отъ гр. Ломъ 100 лв.
4. Соломонъ Леви, с. Бѣлево, Варненско 60 лв.
5. Иванъ Ст. Минчевъ, отъ Шуменъ, сумата 50 лв.
6. Георги Малчевъ, отъ гр. София, сумата 50 лв.
7. Петко Ивановъ, отъ гр. Бургасъ, сумата 50 лв.
8. Манолъ Ивановъ отъ гр. Варна, сумата 40 лв.
9. Иванъ Л. с. Горни Волень, аб. № 6051 30 лв.
10. Сава Ганчевъ Христовъ, с. Крушина, Ловечко . . . 30 лв.
11. Атанасъ Мариновъ 4-то полково счетов. Шуменъ . 30 лв.
12. Стефанъ Радевъ отъ гр. Карлово 20 лв.
13. Стоянъ Аневъ отъ с. Новоселци 20 лв.
14. Георги Радевъ, V ж. п. секция—Варна 20 лв.
15. Димитъръ Бояджиевъ отъ гр. София 20 лв.
16. Тодоръ Урумовъ, стопанство „Тича“—с. Д. Чифл. . 20 лв.
17. Никола Пенчевъ, стопанство „Тича“—с. Д. Чифл. . 20 лв.
18. Крумъ Димитровъ, г. п. чиновникъ—Варна 20 лв.
19. Димо Димитровъ стопанство „Тича“—с. Д. Чифл. . 20 лв.
20. Стефанъ Г. Пеиковъ отъ гр. Ботевградъ 20 лв.

(Следва).

—По липса на мѣсто въ колоната „Пошта“ редакцията нѣма възможностъ да напечата своевременно имената на всички дарители.

— Въ отговоръ на запитванията съобщаваме, волнитѣ пожертвования за вестника да се изпращатъ по пощата съ пощенски записъ или въ гербови и пощенски марки.

Всички писма, снимки и помощи да се изпращатъ на адресъ

МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ—ВАРНА.

Съобщава се на сътрудницитѣ, че статиитѣ имъ сж получени на време въ редакцията, обаче чакатъ редъ за помѣстване.

— Умоляватъ се ученицитѣ, които изявяватъ желание да получаватъ „Морски прегледъ“ да съобщаватъ домашнитѣ си адреси, а не тия до гимназиитѣ, до гдето вестника не ще бже изпращанъ.

РОЖДЕНИИЯТЪ ДЕНЬ НА НЕЙНО ЦАРСКО ВИСОЧЕСТВО КНЯГИНЯ МАРИЯ ЛУИЗА.

На четиринадесети януари се чествува въ цялата страна рождениятъ день на Нейно Царско Височество Княгиня Мария Луиза, която встъпва вече въ своята седма година.

Тоя день щастливо съвпада съ традицион-

ния народенъ битовъ празникъ за младежъта—Суроваки.

Заедно съ благопожеланията, изказани съ ударитъ на суровакницитъ, символъ на якостъ и крепко здраве, българитъ отъ всички кжтища на Отечеството от-

правиха топли молебствия къмъ небесния Отецъ да дарува здраве и бодростъ на Нейно Височество Княгиня Мария Луиза и Августейшето семейство, които дълги години да бждатъ истинска радостъ за цялия български народъ.

МОРСКА МИСЪЛ

ИЗСЛЕДВАНЕ УСЛОВИЯТА ЗА ДЕЙСТВИЯТА НА ТОРПЕДНИТЕ КАТЕРИ.

Известно е, че най-малкият боен корабъ притежаващо мощно оръжие, чрез което смъло може да примъри своите сили и има успъхъ дори и срещу линейните кораби, е торпедният катеръ.

Последниятъ се очерта като боеви корабъ презъ Свѣтовната война въ която бѣ успѣшно използванъ отъ италианцитѣ въ Адриатическо море, срещу корабитѣ на австро-унгарския флотъ и, отъ англичанитѣ, въ време действията при задушване изходитѣ на пристанището Зеебрюге въ Фландрия и въ Кронщадската операция срещу корабитѣ на руския болшевишки флотъ.

Следъ войната почти всички морски държави притежаватъ въ редицитѣ на своя боенъ флотъ и торпедни катери, чиито усъвършенстване и еволюция продължава непрекъснато.

Главните тактически качества на торпедните катери сж: голѣмата скоростъ и поради нискитѣ надстройки твърде малката видимостъ. Освенъ това тѣ иматъ малко газене и за това сж пригодни за действие въ плитки водни райони. Водоизмѣстването на съвременнитѣ торпедни катери се колебае отъ 10 до 60 тона, а скоростта имъ отъ 26 до 41 мили (48 до 76 клм.).

На торпедните катери могатъ да бждатъ възложени следнитѣ задачи за изпълнение: отбраната на собствения брѣгъ чрезъ атакуване на действащитѣ въ наши води неприятелски кораби; проривъ въ заливитѣ и пристанищата на врага и атакуване намиращитѣ се тамъ неприятелски кораби; извършване разузнаването по крайбрежието на противника (стоварването на брѣга разузнавачи и получаване събранитѣ отъ тѣхъ сведения); поставяне въ изключителни случаи на отдѣлни минни загради предъ упорнитѣ мѣста (бази) на противника; подпомагане действията на другитѣ видове бойни кораби, а сжщо и за борбата срещу неприятелскитѣ подводници.

Всички тия задачи изискватъ предварително, твърде обстойно изследване условията за подходането, движението и атаката на торпедните катери въ района за тѣхното действие.

Поради своето малко водоизмѣстване и ограничени мореходни качества, необходимо е да бждатъ изследвани метеорологическитѣ и хидрографически условия, а така сжщо и тия за стоянкитѣ и упорнитѣ мѣста въ които катеритѣ се стѣкмяватъ, почиватъ и подготвятъ за действие.

Метеорологически условия. Къмъ тия условия следва да бждатъ разгледани: вѣтъра, вълнението, дъжда, снѣга, града, мъглата и ограничената видимостъ, нѣкои отъ които по-отдѣлно и вкупомъ затрудняватъ твърде много или способстватъ за действието на торпедните катери.

Вѣтърътъ, съ своята скоростъ направление и продължителностъ указва посредствено влияние, което затруднява движението на торпедния катеръ. Скоростта на вѣтъра до 15—18 метра въ секунда (6—7 бала) се счита неблагоприятно условие за използване на торпедните катери, тъй като развива вълнение при което торпедния катеръ е принуденъ да се движи съ намалена скоростъ, следователно, не може да използва тактическото си качество, голѣмата бързоходностъ.

Плѣжниятъ и плѣкъ вѣтърътъ благоприятстватъ, а брѣговиятъ способства за заглушаване на шума отъ движението на моторитѣ. Продължителността на вѣтъра, който духа непрекъснато нѣколко дни, макаръ и съ малка скоростъ отъ 2—3 бала, се счита сжщо неблагоприятенъ, защото способствува за образуването на вълнение. Въ заключение, следва да се изучатъ добре и иматъ предвидъ господстващитѣ презъ годината вѣтрове въ дадения районъ за действие на торпедните катери. Брѣговитѣ вѣтрове (гия духащи отъ брѣга) сж благоприятни, а тия духащи откъмъ морето всѣкога неблагоприятни.

Вълнението затруднява бързото движение на торпедния катеръ и влошава неговитѣ мореходни качества. Най-неблагоприятни сж високитѣ и високи вълни, сжщо и тия образувачи се въ тѣснитѣ и плитководни мѣста.

Дъждътъ всѣкога затруднява наблюдението отъ торпедния катеръ, особено при наличието на силенъ насрещенъ вѣтъръ. Дъждовнитѣ капки, спелствие бързото движение на катера шибатъ съ голѣма сила лицето и очитѣ на обслужата, подобно на хвърленитѣ твърди пѣсчинки. Ето защо дъждътъ е неблагоприятенъ за действието на торпедните катери съ изключение на дъжда, придруженъ съ вѣтъръ откъмъ кърмата.

Градь. Следва да се има предвидъ, че падането на градъ е краткотрайно и не трѣбва да се взема подъ внимание. Все пакъ презъ време на градопадането действията на торпеднитѣ катери ще бждатъ сжщо затруднени.

Снѣгътъ сжщо затруднява действието и наблюдението отъ торпедния катеръ. При изследване на това условие, трѣбва да се има предвидъ температурата на въздуха. Когато последната е сколо нулата, падащия снѣгъ се разтапя и тогава той указва сжщото влияние както дъжда съ тая разлика, че се полегва по очитѣ на наблюдателитѣ и затруднява тѣхното гледане.

Мъглата обикновено затруднява действието на всѣки корабъ, намиращъ се въ морето. Особено за торпедните катери, гжстата мъгла е неблагоприятна, защото тѣ не разполагатъ съ необходимитѣ навигационни средства. Обаче, ако торпеднитѣ катери сж известни за точното мѣстонахождение на неприятелскитѣ кораби въ залива или пристанището и бждатъ предвождани къмъ тѣхъ, гжстата мъгла може да се счита като благоприятно условие за извършване торпедната атака отъ катеритѣ.

Мъглата, която се носи ниско, подобно на пелена надъ морската повърхностъ и подъ действието на вѣтъра отъ време на време се отдѣля съвършено отъ водата, увеличава видимостта отъ торпедните катери и съставлява най-благоприятно условие за тѣхното действие. Катерътъ, благодарение малката височина на която се намира неговия наблюдател, може да вижда много добре по самата водна повърхностъ, до като наблюдателитѣ на всички други кораби се намиратъ високо и не могатъ нищо да видятъ презъ облацитѣ мъгла движещи се надъ катеритѣ. (Поради това, когато се очаква атака отъ торпедните катери, необходимо е да се поставятъ наблюдатели ниско надъ водната повърхностъ, напр. отъ долнитѣ свѣтлицы).

Хидрографическитѣ условия включватъ изучаването на плавателнитѣ пѣтища, очертанятия и особено ноститѣ на брѣговетѣ; наличието на ледени покривки; температурата на водата, нейната соленостъ и фосфорисценция.

Плавателният пжтища трѣбва да бждат изследвани съ огледъ на: дълбочинитѣ, особеноститѣ, входоветѣ и околнитѣ ориентировачни знаци, като се има предвидъ, че следствие голѣмата скоростъ на торпеднитѣ катери, всѣка грешка въ насочването може да бжде гибелна за катеритѣ. Следва всѣкога да бжде използванъ плитководния плавателенъ пжтъ, движението по който, поради малкото газене на т. катери е всѣкога възможно.

Брѣгътъ следва да бжде изученъ относно вида, очертанието и пр., а сжщо и за наличието на заливи и носове позволяващи приютяването отъ вѣтъра и вълнението.

Леда е неблагоприятенъ за действието на катеритѣ. Ледената покривка не позволява използването на торпедното оржжие, като застрашава да стегне и разтроши лекитѣ стени на торпедния катеръ.

Температурата на въздуха на 60 до 10" подъ нулата е неблагоприятна за торпеднитѣ катери, тъй като, следствие голѣмата скоростъ образуващитѣ се прѣски вода бърже замръзвагъ и покриватъ както катера, така и обслужата съ ледена

покривка, която замръзва корпуса и торпеднитѣ апарати.

Голѣмата температура указва влияние за сигурността, особено въ тропическитѣ страни, гдето металическитѣ корпуси на катеритѣ се нагорещаватъ и следствие получаването на голѣма топлина въ помѣщенията, може да произлѣзе взривъ.

Солеността на морската вода сжщо указва влияние върху трайността на катеритѣ. Въ последно време нѣкои отъ торпеднитѣ катери се построяватъ отъ алуминиеви сплави, които въ съприкосновение съ морската вода, макаръ и бавно се разяждатъ.

Фосфорисценцията на морската вода издава присѣствието на торпеднитѣ катери и намалява възможността имъ за изненадани действия. Въпрѣки това обаче, тя способства на катеритѣ да откриятъ неприятеля по оставащата следъ кораба светла следа.

Упорнитѣ мѣста (базитѣ) на торпеднитѣ катери, трѣбва да бждатъ добре защитени отъ вѣтъра и вълнението и да притежаватъ: работилници за поправка на моторитѣ; подежни срѣдства, за вдигане на катеритѣ и изваждането имъ на сухо,

а сжщо и необходимитѣ помѣщения за почивка, живѣене и прехрана на обслужата.

Упорнитѣ мѣста трѣбва да иматъ добри желѣзни и др. пжтища, свързващи ги съ вътрешността и другитѣ упорни мѣста отъ които е необходимо подвозването на бойни запаси (торпеда, водни бомби), гориво за моторитѣ и вземѣзможни др. материали.

Упорнитѣ мѣста трѣбва да притежаватъ условия за маскировка срещу самолетнитѣ атаки.

Обикновено, за защита отъ въздушнитѣ нападения, торпеднитѣ катери се прикриватъ подъ мостове, навеси и пр., а при стоенето имъ на вързала на пристана, покриватъ се съ бризенти надъ които се посипва пѣськъ или земя, за да се сливатъ съ околността.

При изследване условията за действието на торпеднитѣ катери въ даденъ воденъ районъ, необходимо е наредъ съ изследване на общитѣ за всички кораби условия, да се иматъ предвидъ и устиата на рѣкитѣ, които се вливатъ въ морето и влачатъ дървени пънове. Последнитѣ сж опасни за винтоветѣ на торпеднитѣ лодки.

СТРАТЕГИЧЕСКО РАЗУЗНАВАНЕ.

Задачата на стратегическото морско разузнаване е, да се събератъ възможнитѣ пълни сведения за състава, организацията, въоръженията на неприятелския флотъ; за неговата дислокация, снабдяване, личенъ съставъ, дисциплина и духъ. Сжщо така, това разузнаване има за целъ да събере сведения за укрепеното състояние на неприятелскитѣ бази, за тѣхната неподвижна и подвижна охрана и за важнитѣ морски подстъпи и пжтища.

Стратегическото разузнаване се извършва по нѣколко начина и съ различни срѣдства. Едно отъ най-ефикаснитѣ и полезни срѣдства съставляватъ подводнитѣ кораби. Благодарение на тѣхнитѣ тактически качества, тѣ се явяватъ, като компенсация на недостатъцитѣ отъ въздушното разузнаване. Последното не може да бжде скрито и продължително. То зависи сжщо много и отъ състоянието на времето. Напротивъ, подводниците могатъ да се държатъ

дълго време въ морето и скрито да наблюдаватъ отъ непосредствена близостъ входоветѣ на противниковитѣ бази и всичко каквото се извършва въ водитѣ край неприятелскитѣ брѣгове.

Подводниците иматъ възможность да откриятъ разположението на миннитѣ полета, входоветѣ презъ тѣхъ, отличителнитѣ имъ знаци, разположение на стражнитѣ кораби въ охранителната линия, предпочитанитѣ отъ противника пжтища за движение и пр.

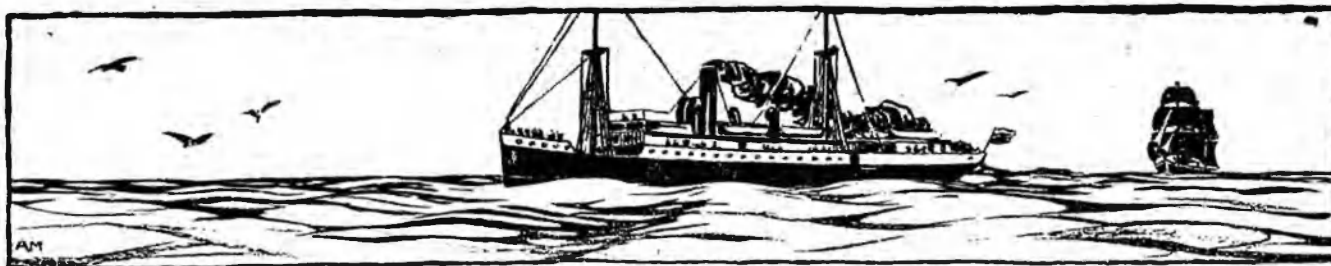
Благодарение на своя голѣмъ районъ на действие, подводниците могатъ да извършватъ разузнаване въ тия области и части на морето, които лежатъ далеко отъ нашитѣ бази, и кждето противникътъ се счита за пълненъ господаръ.

При всички тия добри страни на подводното разузнаване то не е напълно свършено, защото подводнитѣ кораби иматъ два недостатъка:

района на тѣхната видимостъ е много малъкъ и връзката имъ съ базата е трудна и не всѣкога възможна.

Малкиятъ районъ на видимостъ се дължи на обстоятелството, че подводникътъ е принуденъ да наблюдава отъ подводно състояние. Влизането въ връзка съ своята база може да се извършва само презъ нощта, когато подводниците, за запазване своето присѣствие въ тайна, ще се оттеглятъ навжтре въ морето и ще изплаватъ, за да могатъ да опънатъ своята радиопредавателна антена. По тоя начинъ много отъ сведенията, които биха били много ценни, ако можеха да бждатъ изпратени на време, ще бждатъ получени съ голѣмо закъснение. Понѣкога подводникътъ ще бжде принуденъ да прекъсне своето наблюдение поради това, че ще трѣбва да се потопи за да не издаде своето присѣствие или за запазване на своята сигурность.

Д. Паскалевъ.

ВЕНФ-МОРСКА ИСТОРИЯ

А Д М И Р А Л Ъ Т О Г О.

Много е писано въ морската и военна литература относно знаменитата морска битка при Цушима, чрезъ която японскиятъ адмиралъ Того се прочу като най популярния морякъ въ Свѣта следъ Нелсона.

Днесъ трудно е да се обясни наивността на руското командване, което изпрати на явна гибелъ ескадрата на адмиралъ Рождественски. А най-трагичното е, че самъ Рождественски се отправи за Далечния изтокъ безъ всѣкаква вѣра въ успѣха на своята мисия.

Доблестниятъ адмиралъ, подъ натиска на общественото мнение, болезнено засѣгнато отъ неуспѣхитѣ на войната, бѣ принуденъ да поведе своята злочеста армада на явна гибелъ. Въ връзка съ това, рускиятъ писателъ А. Лукинъ, пише:

„Сега, следъ 33 години отъ това сражение, изнесениятъ на собственитѣ ни плещи опитъ позволява да кажемъ, че всѣка европейска ескадра, която би се срещнала по това време съ японската такава би претърпѣла сжщия този съкрушителенъ ударъ, койго претърпѣ и руската, поради твърде голѣмото различие на европейскитѣ и японски методи за подготовката и водене на морския бой.

Основната трагедия на Русия се заключава въ това, че отъ всички европейски флоти, тя първа трѣбваше да вземе участие въ първата голѣма и решителна война въ най-новата (парна) епоха, когато въ областта на морската тактика и идеология владѣеше още хаосъ, тъй свойственъ на всички преходни епохи. Всички европейски флоти по това време, безъ да се изключи и английския, представляваха отъ себе си едно смѣшение отъ разнообразни видове кораби, отразяващи еволюцията на военно-подготвителната мисълъ, завършена едва следъ Руско Японската война. Такова смѣшение царѣше и въ основнитѣ понятия за водене на морската война.

Въ японския флогъ картината бѣше друга. Тамъ историческото минало не съществуваше. Създадениятъ преди Китайската война японски флотъ, получи въ последната своето първо бойно кръщение. Неговиятъ личенъ съставъ бѣше напълно освободенъ отъ влиянието на понятията и системитѣ на миналото и възприемаше само най-новото, копирайки безукорно най-добритѣ европейски и специално английски образци.

Войната съ Китай даде възмож-

ностъ да се провѣри на дѣло бойния опитъ. Отлично съзнавайки ценността на този опитъ, Япония го запази въ най-голѣма тайна и въз основа на него самостоятелно и бързо преустрои своитѣ сили. Младиятъ японски флотъ влѣзе въ бой съ руския, притежавайки най-новитѣ понятия и системи за водене действията на море, съ което далечъ надминаваше всички флоти въ Свѣта.

— Както преди 328 години „Непобедимата испанска Армада“, съ своитѣ стари и освѣтени отъ вѣковетѣ рицарски традиции за боя съ абордажъ (ржкопашенъ бой), срещна младия тогава още, но усвоилъ новитѣ понятия за „Бой отъ разстояние“ английски флотъ — така и великата руска армада, възпитана въ доблестни, но остарѣли традиции, сподѣли нейната сѣдба при срѣщата си съ младия японски флотъ.

При това положение, лесно е да се обясни оная самоувѣреностъ, съ която адмиралъ Того очаква срещата съ врага.

Ескадрата на Рождественски следва своя мъченически походъ около Свѣта, на пътъ за безкрѣстната гробница при Цушима. Телеграфнитѣ агенции всѣки день даватъ сведения за нейното движение: тя минава Ламаншъ; движи се край западнитѣ брѣгове на Африка; обхожда носъ Добра Надежда; почива си въ водитѣ на островъ Мадагаскаръ; плува изъ Индийския океанъ и..... всѣки мигъ се приближава къмъ своето лобно мѣсто.

Като тигъръ въ джунглитѣ, спогаденъ въ архипелага на роднитѣ си морета, адмиралъ Того очаква своята жертва.

Глуха нощъ на 27 май 1904 год. Часътъ минава 2 следъ полунощъ. Адмиралъ Того не спи. Всѣка минута се очаква извѣстие за ескадрата на Рождественски, която въ последно време е въ неизвестностъ, като че ли е потънала въ водата. Адмиралъ Того е въ вълнение.

Часътъ е вече четири. Адмиралътъ не може да издържа вече и повиква своя флаг-капитанъ, комуто отправя развълнувано следнитѣ слова:

—Руситѣ несъмнено сж минали по околентъ пътъ. Трѣбва да изпратимъ адмиралъ Дева въ разузнаване. Повикайте единъ торпедоносецъ. Дайте нареждане корабитѣ да бждатъ готови за походъ къмъ 6 часа

сутринята. Възнамѣрявамъ да се отпавя на северъ.

Адмиралътъ и флаг-капитанътъ обсъждатъ подробноститѣ и приготвяватъ съответнитѣ разпореждания. Къмъ адмиралския корабъ „Миказа“ се приближава торпедоносецъ, който ще прададе на вице адмиралъ Дева тайния пликъ съ заповѣдта. Часътъ е 6.

По стълбитѣ се чуватъ бързи крачки. Вратата се отваря и въ салона се втурва блѣдъ и развълнуванъ радиотелеграфниятъ офицеръ. Едва дишайки той извиква:

—Телеграма отъ кръстосвача „Шимано“. Руската ескадра е открита! Квадратъ 203!..

— Повторете. Какво казахте?

— Врагътъ е въ квадратъ 203! — потвърждава офицерътъ.

— Въ квадратъ 203! Адмиралъ Того живо се изправя:

— Това е знамение отъ великитѣ духове на нашитѣ прадѣди. Участьта на Портъ-Артуръ бѣ решена когато взехме височината „203“.

Адмиралътъ поиска телеграфна бланка. Съ треперяща отъ вълнение ржка той написа:

„До Негово Величество Императора. Руската ескадра е открита. Отивамъ да я унищожа. Того“.

Телеграфътъ заработва. Думитѣ на командващия отлитатъ съ бързината на мълния по всички кораби на флота и предизвикватъ ентузиазъмъ.

Заедно съ това до обслугитѣ на корабитѣ отъ ескадрата лети бойната заповѣдъ на адмирала: „Гибелъта или спасението на Империята зависи отъ резултата на това сражение. Нека всѣки да даде своитѣ сили и своята енергия“.

Въ 6 часа и 30 минути японскиятъ флотъ започна действията срещу врага. Следващиятъ ходъ на събитията е известенъ.

Рускиятъ флотъ е окончателно разбитъ и обширната руска държава, откъсвайки голѣми области земя отъ своята снага и съ накърненъ престижъ предъ вънкашния Свѣтъ е принудена да сключи тежъкъ миръ.

Ето какъ, сломяването морската сила на една държава води неминуемата загуба и на сухопътнитѣ фронтове и изгубване на войната, затова твърде правдива е истината, че силата на държавата се гради и на могществото на нейния флотъ.

С. Николовъ.

КРОНЩАДСКАТА ОПЕРАЦИЯ.

Следъ сключването на мира презъ 1918 год. въ Прибалтийската областъ се образуваха новитѣ държави: Естония, Литва и Латвия, които попаднаха подъ влиянието на Съветска Русия и Германия и бѣха застрашени да бждатъ болшевизирани.

На отправеното по тоя случай отъ Естония послание до Англия съ молба за указване необходимата помощъ, английското правителство изпратило въ Балтийско море контръ-адмиралъ Александъръ Синклеръ съ отрядъ морски сили: една ескадра леки кръстосвачи, дивизионъ изстрѣбители и превозниятъ корабъ „Принцеса Маргарита“, носящъ бойни припаси, пушки и картечници за ново-сздадената естонска войска.

Задачата на огряда била, използвайки пристанищата на Естония, да поддържа фланга на естонската армия и съдейства за защита границитѣ на новата държава и отбиване нашествието на болшевизма.

Едва презъ май 1919 год. английскитѣ морски сили се насочили къмъ Финския заливъ за указване съдействию на лѣвия естонски и дѣсниия финландски флангове на армиртѣ настѣпващи къмъ Петроградъ. Това била една отъ причинитѣ за английскитѣ морски действия въ Балтийското море.

Втората причина за Кронщадската операция била необходимостта за събиране сведения отъ английското разузнаване въ Болшевишка Русия, тъй като всички разузнавачи, които били изпращани въ Русия не се връщали отъ тамъ и не давали никакви сведения. Поради това, Англия изпратила въ финландското крайбрежно селище Тереокка, два торпедни катера съ доброволци, които въ опредѣлени промеждутъци време, стоварвали нощемъ разузнавачи въ устието на р. Нева протичаща презъ Петроградъ. На следующата нощъ, въ уречения часъ и мѣсто разузнавачитѣ, заедно съ събранитѣ отъ тѣхъ сведения, наново били вземани отъ торпеднитѣ катери.

Въ началото на юни 1919 г. естонската армия била усилена съ бѣлогвардейскитѣ войски на генералъ Юденича. Въ това време, защитницитѣ на форта Красная Горка до Кронщадъ, се разбунтували и вдигнали бѣло знаме, очаквайки подкрепата на естонската армия.

Въ противовесъ на това, болшевишкото командване изпратило линейния корабъ „Петропавловскъ“, кръстосвачтъ „Олегъ“ и изстрѣбители, които да бомбардиратъ откъмъ тилъ крепостта Красная Горка, което било извършено на 14, 15 и 16 юни 1919 год.

Ето защо Англия решила да унищожи болшевишкитѣ морски сили, намиращи се около Кронщадъ и да приключи съ цѣлата операция, кое-

то се счита за третата причина, налагаща действията на английския флотъ въ Финския заливъ.

Потопяването на „Олегъ“.

На 16 юни кръстосвачтъ „Олегъ“ продължилъ обстрелването на Красная Горка, а линейния корабъ „Петропавловскъ“ се завърналъ въ Кронщадъ за вземане на бойни припаси.

Сжиятъ день въ 23 часа едина отъ торпеднитѣ катери, подъ управлението на Егаръ излѣзалъ отъ Териокка и се насочилъ къмъ южния брѣгъ на Финския заливъ, за да атакува кръстосвача „Олегъ“. Последниятъ билъ застаналъ на котва между фара Толбукинъ и Красная Горка, обкръженъ и охраняванъ отъ 4 изстрѣбителя.

Приближавайки отъ западъ и насочвайки се между два изстрѣбителя къмъ кръстосвача, на торпедния катеръ произлѣзла злополука, поради която той билъ принуденъ да остане на мѣсто въ продължение на 15 минути, въ близостъ на 250 метра отъ едина изстрѣбитель. Следствие обстоятелството, че вѣтрътъ духалъ откъмъ рускитѣ кораби, катерътъ не билъ откритъ.

Следъ поправяне на повредата, торпедния катеръ бързо се промъкналъ и насочилъ къмъ „Олегъ“. Последниятъ забелязалъ приближаваниятъ се катеръ и открилъ по него огънь, обаче, едновременно съ първия артилерийски залпъ билъ даденъ отъ разстояние 700 метра и торпедния изстрелъ отъ катера.

Торпедото попаднало и взривало въ цѣлтъ и следъ известно време кръстосвачтъ „Олегъ“ потъналъ на морското дѣно.

Атаката на Кронщадъ.

Презъ юли 1919 год. морскитѣ сили на Англия въ Балтийско море били увеличени съ 4 кръстосвача, единъ самолетоносачъ съ 12 самолета и 7 торпедни катера.

Настѣплението обаче къмъ Кронщадъ, гдето се намирили на котвена стоянка болшевишкитѣ бойни кораби, било затруднено поради многобройнитѣ и гъсти минни загради въ Финския заливъ.

Пристанището Кронщадъ се намира на островъ Котлинъ, лежашъ западно отъ Петроградъ. Северозточния подходъ къмъ това пристанище било преградено съ редици морски укрепления, между които се намирала подводна стена. Южниятъ подходъ билъ защитенъ съ противоподводна мрежа, а оставения плавателенъ пътъ — отъ две морски укрепления.

За атакуване и унищожение намиращитѣ се въ пристанището на Кронщадъ руски бойни кораби, английското командване решило да изпрати на 17 срещу 18 августъ 1919 год. осемъ торпедни катера.

Атаката трѣбвало да бжде извър-

шена при съзоряване при едновременното бомбардиране на крепостта отъ английскитѣ самолети, като се разчитало вниманието на защитницитѣ да бжде привлѣчено къмъ въздуха, за отбиване атакитѣ на самолетитѣ, шумътъ отъ които да се слѣе съ шумътъ отъ моторитѣ на торпеднитѣ катери.

Последнитѣ трѣбвало да се промъкнатъ презъ североизточния подходъ на крепостта, и по най малко очакваната отъ руситѣ посока за нападение.

На 18 августъ 1919 год., подъ водачеството на капитанъ II р. Добсонъ, осемтѣхъ торпедни катери, начело съ № 7 и 8 се промъкнали незабелязано между укрепленията въ североизточния проходъ къмъ Кронщадъ и се приближили къмъ пристанището. Всѣки отъ катеритѣ, които се движели съ строй върволица получили строго опредѣлена задача: № 1, да взриве боновата преграда (ако има такава) на пристанището и атакува самолетоносача „Паметъ Азова“; № 2 да атакува линейния корабъ „Андрей Первозвани“; № 3 — кръстосвача „Рюрикъ“; № 4 — линейния корабъ „Петропавловскъ“; № 5 да разруши сухия докъ; № 6 — същото назначение като № 2 и 4; № 7 да следи за появяването на леки сили намиращи се на котва въ източната половина на залива, а № 8 да атакува, намиращиятъ се на стража предъ пристанището Кронщадъ торпедоносецъ.

Нощта била тиха. Къмъ 3 часа и 45 мин. катеритѣ започнали атаката. Всички изпълнили успѣшно даденитѣ имъ задачи съ изключение на: торпедния катеръ № 3, който по пътя получилъ повреда на моторитѣ и билъ взетъ на вѣлкало при оттеглянето на катеритѣ; № 5, който билъ принуденъ да се завърне поради унищожение отъ артилерийски огънь на сръдствата за разрушение на сухия докъ и № 8, който изстрелялъ едно торпедо по стражния торпедоносецъ „Гаврилъ“, но се намиралъ на плитко мѣсто, поради което торпедото се ударило въ пѣска и взривало заедно съ катера. Излизаниятъ отъ пристанището следъ атаката т. катеръ № 1 се сблъскалъ съ влизащия № 6. И двата катера били разрушени отъ удара и потънали.

Резултата отъ атаката билъ следния: „Паметъ Азова“ билъ ударенъ отъ 2 торпеда и потопенъ, а линейнитѣ кораби „Андрей Первозвани“ и „Петропавловскъ“ получили тежки повреди и били извадени за дълго време отъ строя, като съ това ядрото на болшевишкия флотъ било значително сломено и недѣеспособно, което било и главната цель на английското морско командване.

МОРСКИ ВЕСТИ

„ШАРНХОРСТЪ“.

На 7 януари н.г. въ военната корабостроителница Вилхемсхафенъ е въведенъ въ служба новопостроеният германски боенъ корабъ „Шарнхорстъ“, вторият линейенъ такъвъ следъ Свѣтовната война за нова Германия.

Първият линейенъ корабъ построенъ отъ Германия следъ войната е „Гнайзенау“. Последниятъ е спуснатъ на вода на 8 декември 1936 г. и следъ извършване на пробните си плавания презъ месецъ май влѣзе въ строя на 21 май 1938 год. И двата кораба притежаватъ водоизмѣстване 26,000 тона, деветъ 280 мм. и осемъ 150 мм. орждия. Тежките орждия сж помѣстени по три въ три артилерийски кули, отъ които дветъ се намиратъ въ носовата частъ на кораба.

Името „Шарнхорстъ“ е свързано съ историческото минало на германския флотъ. Известно е, че бронираниятъ кръстосвачъ „Шарнхорстъ“ презъ 1914 год. бѣ адмиралски корабъ на Далекоизточната германска кръстосвачна ескадра, комадна презъ време на войната отъ вице-адмиралъ графъ Шпее.

Въ голѣмото морско сражение при Фалклендските острови на 8 декември 1914 год. голѣмиятъ кръстосвачъ „Шарнхорстъ“ загина славно, като до последния мигъ се сражаваше срещу превъзходящият го по количество и мощностъ английски бойни кораби.

Съ „Шарнхорстъ“ намѣриха своята гибель адмиралъ графъ Шпее съ голѣма частъ отъ обслугата на кръстосвача. Съ името „Шарнхорстъ“ бѣ кръстенъ презъ 1915 год. новопостроениятъ лекъ кръстосвачъ, който се натъкна на мина и потъна презъ 1917 год.

Духътъ на славнитъ бойци ще пребже въ новия линейенъ корабъ „Шарнхорстъ“.

По настоящемъ Германия има въ строежъ други два голѣми линейни кораба съ водоизмѣстване по 35,000 тона и осемъ 380 мм. орждия.

Съобщава: М. Мехлемовъ—Берлинъ.

РАДИОИЗЛЖЧАНЕТО ОТЪ МЪРТВИТЪ КИТОВЕ.

Китътъ се оказа неизчерпаемъ източникъ на много и разнообразни сурови материали. Затова въ Германия е създаденъ голѣмъ китоловенъ флотъ, притежавашъ множество кораби съ водоизмѣстване дори до 20,000 тона, които кръстосватъ далече по океани и морета да ловятъ

китове. Установено е, че китовата масъ, получаваща се само отъ единъ китъ възлиза на 18—20 хиляди лева. Освенъ това отъ кита се добиватъ редица вещества, особено потрѣбни за химическата индустрия.

Обикновено, всѣки голѣмъ китоловенъ корабъ представлява фабрика за преработка. тѣлата на китоветъ и отдѣлянето на различнитъ вещества отъ тѣхъ. Всѣки корабъ — фабрика носи съ себе си 4—6 бързоходни ловджийски лодки. Последнитъ иматъ необходимитъ сръдства за преследване и убиване на китоветъ. Съ достигане китоловния районъ, лодкитъ се спускатъ на вода и влѣзлитъ въ тѣхъ добре стѣпени китоловци започватъ гонидбата на китоветъ, като забиватъ въ тѣлата имъ чрезъ изстрелване отъ малки орждия на нарочни копия — куки.

Тѣлото на убития китъ се напълва съ въздухъ, за да плава на водната повърхностъ докато приближи китоловния корабъ и прибере скжпата плячка. Когато ловидбата е особено добра, корабътъ не може да прибере своевременно скжпия ловъ, поради което убититъ китови плаватъ дълго време по безкрайния океанъ и често се загубватъ съвсемъ, което е въ вреда и съставлява загуба за китоловцитъ.

Ето защо, за да не попадне безцелно убития китъ, сдружението „Телефункенъ“ изработило малък радиопредавателъ, притежаващъ цилиндрична форма, тежъкъ 15 кг., съ диаметъръ 30 и височина 50 см., обвитъ въ нераждяваща стоманена обвивка. Въ последната се намира една суха батерия, която въ течение на 30 часа подхранва предавателя съ необходимия за предаванетоъ електрически токъ. Самиятъ предавателъ се привързва о едно копие, което носи на върха си знамето на китоловното сдружение и една шестъ метрова излъчвателна антена, която всѣка минута излъчва радиосигнали, улавяни отъ радиоприемника на китоловния корабъ.

Така, чрезъ новия нароченъ предавателъ „Телефункенъ“, плаващият по обширнитъ води на океана убити китове представляватъ малки радиопредавателни станции излъчващи радиолъчи до момента, когато китоловния корабъ приближи и прибере плячката си. Съ това се оказва грамадна услуга на химическата индустрия и цѣлото германско стопанство.

Инж.: Илиевъ—Берлинъ.

СЛУХОВИТЪ СРЪДСТВА НА ПОДВОДНИЦИТЪ.

Известно е, че окото на подводника когато се намира въ потопено състояние е морегледа. Издигейки своя морегледъ надъ водната повърхностъ, подводника вижда всичко което се извършва по водата и въ въздуха.

Въ последно време обаче, усъвършенствувани сж и слуховитъ сръдства на подводниците. Чрезъ тия съоръжения за слушане, подводникътъ има възможностъ, когато се движи подъ водната повърхностъ да открива отъ далечно разстояние приближаващият се опасности. Напр. той отдалечъ ясно чува шумътъ отъ бръмчението на торпедото и пр.

Всѣки подводникъ е снабденъ съ апаратъ за изпращане въ околната сръда така нареченитъ „ултра къси звукови вълни“. Когато последнитъ срещнатъ по своя пътъ нѣкакво препятствие, тѣ се удрятъ въ него и отразени се връщатъ обратно къмъ подводника и възприематъ отъ нарочнитъ звукоприемателни съоръжения въ видъ на ехо. Като се пресмѣтне автоматически времето на отправането и връщането имъ, определя се, както разстоянието, така и посоката въ която се намира опасността отъ подводника, каквато може да бже нѣкоя подводна скала, близъкъ брѣгъ, заградна мина, отправеното по подводника торпедо, стенитъ на неприятелския или другъ нѣкой корабъ и пр.

Георги Георгиевъ.

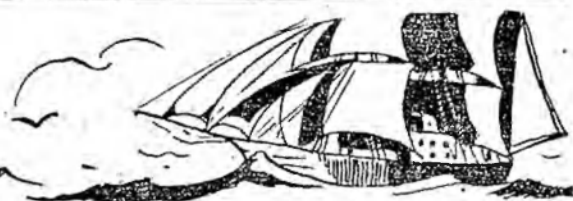
5,000 ГОДИНИ ВЪТРОХОДНИ КОРАБИ.

Подъ горния надсловъ е излѣзла отъ печатъ на нѣмски езикъ една ценна книга описваща историческия развой на вѣтроходнитъ кораби, отъ времето на финикийцитъ и египтянитъ до съвременната епоха.

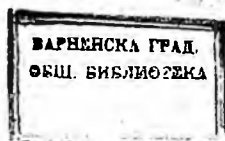
Книгата е издание на книгоиздателството Леманъ въ Мюнхенъ. Съдържа 229 страници и 80 картини къмъ текста на вѣтроходни кораби презъ различнитъ епохи на вѣтроходството, съ предисловие отъ адмиралъ Редеръ. Подвързана струва 12 германски марки.

Ценността на книгата се съдържа въ описание на постройката, стѣмвяването и съоръжението на вѣтроходнитъ кораби и най-важното — тѣхния видъ изобразенъ въ грижливо изработенитъ отъ самия авторъ, Хансъ А. Крамеръ рисунки.

МОРСКА ЛИТЕРАТУРА

ДУНАВЪТЪ ВЪ ПОЕЗИЯТА НА Н. В. РАКИТИНЪ.

„Снага опъналъ съ люспи набраздена,
погъналъ в'китенъ брѣгъ и модра вись,
о, стражъ на нашата земя свещена,
на миналото безмълвенъ лѣтописъ!“

(Н. В. Ракитинъ).

Моретата и рѣкитѣ носятъ неизчерпаеми богатства, блага и прелести за народитѣ, поради което тѣ още отъ древно минало до настояще време всѣкога сж били предметъ и неизчерпаемъ източникъ за множество поетически творби. Множество поети въ своитѣ безсмъртни литературни трудове сж излагали въ чудни цѣтове и съ ярка свѣтлина красотитѣ и омаята на обширнитѣ водни пространства и великитѣ рѣки, протичащи презъ китнитѣ дебри и населени области навредъ по земното кълбо. Така сжщо и патриархъ на нашата литература, Иванъ Вазовъ, бѣше плсненъ отъ голѣмата международна артерия — Дунава, която мие нашитѣ северни родни брѣгове.

Освенъ съ кръвта на нашитѣ предсвободителни революционери и братя руси, Дунавътъ бѣ предметъ на вниманието отъ съвременнитѣ ни поети, отъ които видно мѣсто съ своитѣ творби заема Н. В. Ракитинъ (.885—1934 г.).

Роденъ и отрасль всрѣдъ гънкитѣ на народа, живѣлъ дълго въ хубавата дунавска равнина, той я обикна, страстна се съ нея и съ хубавия бѣлъ Дунавъ, като тая любовъ се изрази въ множество негови творби: „Пролѣтъ при Витъ“; „Зима при Витъ“; „Дунавски сонети“ (1930 год.) и др.

Ракитинъ обикна силно Дунава. Всички трепети на голѣмата артерия сж уловени; всичкитѣ въздишки на великата международна рѣка сж отбелязани каго на сеимографъ въ душата на поета—лирикъ.

Дунавътъ е „Стражъ на нашата земя, живъ врѣстникъ на вѣковетѣ“.

Когато настане вечеръ, величественъ Дунавъ е загадъченъ, униса се въ нѣкаква вѣчна мисль и започва да нашепва съ своя тайнственъ езикъ. Тогава отъ чуднитѣ сребристи води на гигантската рѣка, като русалка изъ водитѣ израства, въззема се величавиятъ образъ на Царь Шишмана.

Поетътъ разбира добре говора на водитѣ. Опияненъ отъ тѣхната, хубостъ, той се възвръща къмъ миналото на народа ни. Въ своето поетическо видение, Ракитинъ зърва ордитѣ на далачнитѣ ни прадѣди, които нѣкога прехвърлиха рѣката, за да се настанятъ въ обетованата земя около стария Балканъ; Ракитинъ вижда времето, когато буднитѣ родни синове прекосваха Дунава, за да се спасятъ отъ турския ятаганъ и да подишатъ на свобода. Споменътъ по легендарния „Радецки“ плоди въ него много чувства; Чувотния подвигъ на Ботева разтваря дверитѣ на едно славно време. И ето поетътъ чува въ тишината:

да тупкатъ на двесте юнаци
сърдцата
готови да паднатъ за родния
кжтъ. („Радецки“).

Дунавътъ притежава и друга прелесть, която заплънява и омагьосва зрителя...

Чудни, стройни върби се издигатъ по брѣговетѣ. Тръстикитѣ пѣкъ, прилепени една о друга, сж царството на много птици, врабци — на много животъ: отъ зори до вечеренъ здрачъ се чува тѣхния гласъ. Тукъ тѣ виятъ гнѣзда скрити отъ мирскитѣ очи. Тѣхнитѣ пѣсни, както тѣзи на свежата околнестъ, изпълняватъ една дълбока, смисленна мизика:

„На вѣтъра лѣхътъ въздишка е
жива,
и всѣка тръстика е флейта
звънлива.
Въвъ всѣки звукъ плаче
незайна душа....“

Но идва нощта, тайнствена, пълна съ видения и неземни красоти. Дълече по небето се движи облакъ. Вечеренъ лѣхъ гали задрѣмалата ширина. Никакво животно, никаква птица не се обажда. Дунавътъ спи своя дълбокъ сънъ. Сега нощта диша леко, унесена въ свои копнежъ. Но скоро царцата на нощта иде, да внесе разнообразие:

„И въ тоя часъ на тайнствено
мълчание
изниква месецътъ върху водитѣ,
като голѣмо кърваво лале“

(Изъ „нощта“)

Рѣката е огледало на дивното небе. Тя поглежда чуднитѣ звезди въ глѣбинитѣ си. Но наставатъ страшни дни. Задухватъ сърдити, хладни вѣтрове. Корабътъ съ надути платна подобно на скипникъ, дири свѣтлинка за да спре. И това все пакъ е красиво; красиво е, както е красиво всичко, около широкия Дунавъ:

О, вѣтъръ дунавски, бунтовникъ черенъ,
на гибеленъ мразъ глашатай ти
въренъ,
на буря и мъгли суровъ

тржбачъ“
(„Вѣтъръ“)

Нѣкаква странна сила има славениятъ Дунавъ. Той живѣе сдинъ вишъ животъ. Великата рѣка често е тиха и захласната въ безкрайнитѣ жалби, що идатъ отъ равнината. Дунавътъ разбира мжката на тия, които живѣятъ около него: хора, птици и др.

Надъ Дунава капятъ кжсове отъ огненното слънце. Последното забива своитѣ шишове въ снагата му. И предъ величествената гледка, душата на поета се възниси самотна къмъ чертозитѣ на вѣчността....

Дунавътъ, обаче, има и живи вѣчни приятели, които го тачатъ като светины—рибаритѣ. Тѣ сж волни и свободни, както е волна рѣката. Съ попукани ржие и лица, въ очитѣ имъ грѣе слънцето, прелетява щастieto на утрешния день....

Влюбени въ живота, тѣ се рѣятъ по цѣлъ день и на яве, и на сънъ, дирятъ щастieto си—пълнитѣ мрежи.

Ракитинъ е доловилъ чудната прелесть на рѣката и съ рѣдко проникновение и поетическа сржчностъ ни поднася единъ живъ образъ. Дунавътъ е живъ гигантъ, който симболизира българската мошь.

Ат. П. Дѣлчевъ.

Дунавътъ е вратата, презъ която премина свободата на нашата хубава родна земя.

Свещенъ дългъ и належашъ стремежъ е за всѣки българинъ да полага непрестанни усилия за изграждане срѣдствата за отбраната на тая широка врата, чрезъ която протича живителната артерия свързваща Родината съ културния центъръ на Европа и осигуряваща экономичното и стопанско преуспѣване на Отееството.

СТРАНИЦА ЗА МЛАДИТЪ

Ф А Р Ъ.

*На скала тамъ, край морето
свѣти вѣчно чуденъ фаръ.*

*И радва така сърдцето
на моряка, . . . скъпъ другаръ.*

*Колко пжти е помагалъ
на кораби въ бури зли.*

*Колко пжти е отлагалъ
той нечувани беда. . . .*

*Съвѣга той така ще свѣти
тамъ край чернитъ скали.*

*И моряка ще да стъпи
за мѣстата тамо зли.*

Г. Д. Голушевъ уч. III г. Морското на Н. В. у щѣ.

ДЕЙСТВИЕ НА ВЗРИВОВЕТЪ И СЪВРЕМЕННИ ПРИНЦИПИ ЗА КОРАБНАТА ПОДВОДНА ЗАЩИТА.

Б. Р. Въ статиитъ, които се помѣстватъ въ колонатъ на „Морски прегледъ“ често се споменува за действието отъ взрива на заграднитъ мини, торпедата, воднитъ бомби и пр.

Въ желанието младитъ четци да си съставятъ кратко понятие и иматъ представа за самата сжщност на взривоветъ и срѣдствата за защита на корабитъ срещу тия взривове, помѣстваме статията на нашия сътрудникъ П. Пампуловъ.

1. **Общо за подводнитъ взривове.** Взривнитъ заряди се състоятъ нормално отъ вещества, обладаваголъма разривна сила. При взрива се получава превръщане на взривното вещество въ газове съ високо налѣгане, висока температура и скорости до 8,000 метра въ секунда.

Взривната маса образува голѣмо количество химически свързана енергия, състояща се отъ топлина и механическа енергия. Превръщането се изразява въ така наречената „ударна вълна“, която се разпространява съ голѣма скорост и равномерно въ всички направления на окръжаващата я еднородна водна срѣда. Ударната вълна е сходна съ другитъ вълнообразни явления, като напр. разпространението на звуковата вълна. Друго явление на взрива е налѣгането на разширяващитъ се при взрива газове. Полученото налѣгане е пропорционално на квадрата отъ разстоянието на даденото мѣсто до центъра на взрива.

Въ началото на взрива се явява кратъкъ и силенъ ударъ, който се разнася по всички направления отъ центъра на взрива и всѣкога на много голѣмо разстояние отъ него.

Разширението на газоветъ се изразява въ изхвърляне на голѣма водна маса въ видъ на взривенъ стълбъ, който, благодарение на разширението на газоветъ излита високо надъ повърхността на водата. Когато взрива е близо до кораба,

разширението на газоветъ се явява и като главенъ факторъ на разрушението. Действието на такъвъ взривъ, освенъ разрушението на всички части въ непосредствена близост до неговия центъръ влѣче съ себе си още и кратко, но силно сътресение на цѣлия корпусъ на кораба.

Последиствията отъ такова сътресение могатъ да бждатъ разрушенията на частитъ, чувствителни къмъ ударъ, каквито сж кмпаситъ и др. уреди, които могатъ да бждатъ изхвърлени дори и отъ своитъ гнѣзда или се разрушаватъ отъ силнитъ вибрации, появили се отъ удара.

Обекти нммиращи се подъ водата, като напр. подводницитъ въ потопено състояние, сж изложени на опасност отъ взрива, дори и когато не се намиратъ въ близост на него. Ударната вълна, разпространяваща се въ водата предава свся ударъ концентрично въ всички страни. То зи ударъ, въ близост отъ центъра на взрива, вследствие сътресенията и разрушителнитъ вибрации, може да нанесе голѣми вреди, на корабнитъ стени. На тоя именно принципъ се основава и действието на подводнитъ бомби.

2. **Действие на газоветъ при взрива.** Въ съвършенно еднородна неподвижна срѣда и при еднакво налѣгане, напр. взривъ на мина на голѣма дълбочина, разширяващитъ се равномерно по всички направления отъ центъра на взрива газове, образуватъ разширяващъ се кълбообразно въ всички страни газовъ ударъ. Действието на взрива е еднакво въ всички точки намиращи се въ областта съ единъ и сжщъ радиусъ отъ центъра на взрива.

Понеже въ окръжаващата срѣда се оказватъ мѣста съ по голѣма или по-малка инерция или пъкъ различно съпротивление, ускорение и измѣнение на формата, то и процеса на разпространение енергията на

газоветъ се съвършенно измѣня. Енергията на взривнитъ газове върви по линията на най-малкото съпротивление. Поради това, съвършенно понятно е, че при взривъ на мина, намираща се до повърхността на водата, по-голѣмата частъ отъ получената при взрива енергия се проявява надъ мината съ изхвърляне на водната маса надъ центъра на взрива. Ако взрива е произлѣзалъ дълбоко подъ водната повърхностъ и въ близост на него нѣма корабъ, то действието на взривнитъ газове се развива еднакво надолу и нагоре. При взривъ на мина или торпедо въ корпуса на кораба, въ зависимост отъ силата на взрива, излита воденъ стълбъ надъ водната повърхностъ съ височина отъ 50 до 100 метра. Корпусътъ на кораба въ случая се явява като втора зона на най-малкото съпротивление.

Най-опасни взривове се явяватъ взривоветъ подъ дъното на кораба, защото въ такъвъ случай съпротивлението на водата въ всички останали страни е по голѣмо и всичката сила на взрива се отправя върху кораба. Практически, при много бързото разпространение на взривнитъ газове, водата действа като твърда маса.

Взривнитъ газове, както и снаряда попадналъ въ корпуса на кораба, нанасятъ удара обикновенно перпендикулярно къмъ външната му обшивка.

Ударениятъ въ кораба газъвъ потокъ запзва придаденото му първоначално направление.

Съгласно общитъ закони за разпространението на газоветъ, налѣгането и скоростта на взривнитъ газове сж обратно пропорционални на квадрата отъ разстоянието имъ до центъра на взрива, така че на повече отдалеченитъ разстояния отъ центъра на неговата енергия, силата на взрива съразмѣрно отслабва. (Следва края). П. Пампуловъ.

ХРИСТОФОРЪ КОЛУМБЪ.

(Продължение от брой 104).

Отново въ Испания отъ мартъ до септември 1493 год.

Историческитѣ описания въ епохата при откриване на новия материкъ даватъ данни за голѣмото неведение и ужаса господстващи тогава всрѣдъ малообразованото и суевѣрно население на стария Свѣтъ, което било увѣрено за съществуването далечъ на западъ, обширното море на тъмнината и неизвестността.

Всрѣдъ народа се носела мълвата и многобройнитѣ легенди за тайнственитѣ и непознати острови и земи, обгърнати въ булото на приказността.

Многобройни били баснитѣ за това далечно и неизвестно море, обаче, никой отъ съществуващитѣ тогава люде не се решавалъ да се впусне изъ обширния океанъ за изследване мрачнитѣ и дълбоки бездни на това необятно водно пространство, освенъ малкото смѣли португалски и испански моряци, корабитѣ на които обаче, никога не преминавали линията западно отъ Азорскитѣ острови.

Ето защо, тъжното настроение, унилоостта и тревогата на родителитѣ и близкитѣ на моряцитѣ, отплували съ корабитѣ на Колумба на западъ, къмъ морето на неизвестността, били твърде голѣми.

Зимата била необичайно сурова и злополучна. Въ Атлантически океанъ се появили и върлували продължителни и стихийни бури. Грамаднитѣ вълни съ яростъ се разбивали въ крайбрежнитѣ скали и всѣкого навѣвали тѣга въ сърдцата на майкитѣ, женитѣ и децата въ Палосъ, чиито синове, съпрузи и бащи се намирали далечъ, всрѣдъ разлѣненитѣ води на тайнствения океанъ. Заедно съ яростния ревъ на вълнитѣ и сърдития вой на вѣтъра, проплаквали мисълта, тѣгата и тревогата на крайбрежното население по изгубенитѣ далечъ отъ родната земя смѣли моряци, за които въ продължение на много месеци не достигнала никаква вестъ.

Затова, радостта и възторга на населението на Палосъ при появяването и пристигането на кораба „Пинта“ били естествени, нестихващи и неотискуеми.

Унилоостта и тѣгата сторили мѣсто на свѣтлия ликъ на радостта и били замѣнени съ възторженитѣ викове на многобройнитѣ посрещачи, които, обсипвайки пристигналитѣ, обкржжени съ ореола на славата моряци съ непрекъснати въпроси относно чудесата и новоститѣ въ открититѣ земи, се отправили начело съ Колумба въ тържествено шествие за църковния храмъ, гдето

отслужили благодарственъ молебенъ къмъ Небесния Отецъ за щастливото завръщане отъ далечното пътешествие.

Въ това време испанскитѣ владѣтели пребивавали въ пристанището Барселона на Сръдиземно море, гдето пристигналъ праеникътъ на Колумба съ радостната вестъ за щастливото завръщане и откриването на новитѣ земи, увеличаващи испанскитѣ владения.

Колумбъ решилъ да изчака нарежданията на испанския кралъ въ Севиля, за гдето се и отправилъ.

Единтъ отъ плененитѣ индийци взети като доказателство за откриването на неизвестнитѣ до тогава острови, починалъ презъ време на бурята въ открито море. Трима други били тежко болни и оставени въ Палосъ, като Колумба придружили останалитѣ 6 души индийци, които били разглеждани съ голѣмо любопитство отъ населението, трупащо се по пътя на движение на великия мореплавателъ.

На 30 мартъ 1493 год. Колумбъ получилъ заповѣдта на испанскитѣ владѣтели, да се яви въ кралския дворъ и направи всичко необходимо за подготовката на нова експедиция до открититѣ земи на западъ.

Въ резултатъ на тая кралска повеля, Колумбъ направилъ необходимитѣ разпореждания за бързото съгласяване и подготовката на съответния флотъ за извършване на предстоещото презокеанско плаване, следъ което се отправилъ за Барселона да засвидетелствува вѣрноподаническитѣ си чувства предъ краля и кралицата.

Пътятъ отъ Севиля до Барселона билъ триумфаленъ за Колумба. Мълвата за дѣлото на великия мореплавателъ предшествовала движението на процесията и народа на тѣлпи се трупаха и очаквалъ минаването на смѣлия откривателъ, комуто отдавалъ възторжено царски почести.

Влизането на Колумба въ Барселона било величествено. Многобройния народъ излѣзалъ извънъ градскитѣ порти и устроилъ блѣсково посрещане на мореплавателя, хората на който се движели въ следния редъ: начело на шествието пристъпвали гордо индийцитѣ, носещи на ржце голѣми кжсове златоносни руди; задъ тѣхъ следвали множество люде, носещи чудесата на „Индия“: четиридесетъ папагали и други чудновати птици съ пера въ ярки цѣтове; кожи на неизвестни животни; рѣдки и благовонни разстения; скъпоценни украшения които носели червенокожитѣ вождове и принцове, срещнати отъ Колумба въ нови-

тѣ земи и много още други предмети и материали донесени отъ новия Свѣтъ, които съставлявали новостъ за населението въ Испания. Задъ тая дълга върволица се движелъ Колумбъ, възседналъ на бѣлъ, породистъ и добре охраненъ конь, и придруженъ отъ свита рицари.

Въ тоя редъ шествието, съпроводено отъ възторженитѣ викове на ликуващия народъ, преминало градскитѣ порти и улицитѣ къмъ кралската резиденция, въ която Фердинандъ и Изабела, седящи на златни тронове, обкржжени отъ разкошъ, царедворци и сановници, очаквали пристигането на великия мореплавателъ.

Историкътъ Ласказасъ отбелязва, че появяването на Колумба въ тронната зала, обкржженъ отъ блестящата свита рицари, било величествено.

Когато откривателя на новия Свѣтъ пристѣпилъ къмъ кралскитѣ тронове, двамата владѣтели го посрещнали съ ставане на крака, а когато Колумбъ се поклонилъ низко за да целуне тѣхнитѣ ржце, кралската двойка съ ласкаво и милостиво движение го повдигнали и заставили да седне редомъ до себе си, следъ което го помолили да имъ разправи подробноститѣ и всичко, което е видѣлъ и чулъ въ новооткрититѣ далечни земи.

Колумбъ разказалъ всичко, като посочвалъ съ ржка на вещественитѣ доказателства: индийцитѣ, различнитѣ птици, звѣрскитѣ кожи, варварскитѣ украшения и голѣмото количество злато и златоносни руди.

Следъ завършване на разказа, който билъ изслушанъ съ голѣмо внимание и любопитство, както отъ испанскитѣ владѣтели, така и отъ пристѣпващитѣ рицари, царедворци и сановници, кралската двойка произнесла молитви въ които взели участие всички, намиращи се въ тронната зала, а хорътъ на дворцовата музика изпълнилъ пѣсенята Te Deum (Тебе Бога хвалимъ).

Установено е съ положителностъ, че днитѣ, въ които Колумбъ пребивавалъ въ Барселона, били едни отъ най-щастливитѣ въ живота на великия мореплавателъ, лишени отъ тревога и грижи. На всѣкжде Колумбъ срещалъ добъръ приемъ и засвидетелствуване почитта и уважението на народа за неговото съдбоносно за човѣчеството откритие на пътя къмъ „Индия“ и вълшебнитѣ земи, пребогати съ златоносни руди.

Всрѣдъ испанцитѣ се появила „треската за злато“ и желанието за откритие и завоевание на новитѣ и неизвестни до тогава земи. (Следва)

Куюджуклиевъ.

СЛЕДЪ ОТЛИВЪ.
Китайски яхтоходъ останалъ на сухо върху една скала следъ оттегляне водитъ на Жълтото море.